

Euskal emakume presoak

ARE URRUNDUAGOAK,
ARE ISOLATUAGOAK,
ESKUBIDERIK GABE.

SARE

Emakumea izatea bizitza arruntean berez zaila bada ere, are gehiago gizonentzako soilik pentsatua den eremu batean, eta muturreko egoera batean; espetxean. Mundu arrotz, ezezagun batean sartzen zara. Etsai giroan bizitzera behartuta. Emakumea zara. Bigarren mailako izaki, hemen ere bai. Gainera, Euskal preso zaren heinean, "status" bereziko, salbuespeneko legediaren pean izango baitzaituzte, zure herritik urrun egongo zara, beste kide batekin, edo bakarrik, erabat ezberdina den inguru batean, nahiz eta zuk bertako espetxea besterik ez ezagutu.

Ez-lekua

Emakumeak, haientzako pentsatuak izan ez ziren espazioetan aurkitzen dira espetxeratuak. Hiru motatako presondegi ezberdindu ditzakegu emakumezkoen kasuan:

- Gizonezkoen espetxeen barruan kokatutako **modulu txikiak**, unitateak edo departamentuak. Emakume espetxeratuak kasuan ohikoena horrelako guneetan atxilo egotea da. (Adibidez, Martutene –Donostia- eta Iruñeko kartzelak.)
- **Emakume espetxe txikiak**, gizonezkoen espetxe handi edo "makro-kartzela" deiturikoen barruan. (Adibidez, Soto del Real -Madril V-, Topas –Salamanca-, ...) Azken urteetan presondegi hauen kopuruak gora egin du nabarmen, eta horrekin batera, emakumezkoentzako espetxeratze eredu honek ere.
- **Emakumezkoentzako bakarrik** diren presondegiak. Hiru daude momentu hauetan: Alcalá de Guadaíra –Sevilla-, Brieva –Ávila- eta Alcalá Meco emakumeak -Madril I-. Aipagarria da horietako bat bera ere ez zela emakumezkoentzako espetxe bezala eraikia izan.

Emakumeak ere, presondegietak legedian "ez-leku" batean aurkitzen dira ez baitituzte aipatzen, ez bada amatasunaz edo duten "izaera ezberdina" aipatzeko (hilerokoa, haurdunaldia ...).

Zigor hirukoitza

- **Zigor soziala:** Alde batetik delituaren ekintzagatik berarengatik (emakumeari dagokion rol pasiboa apurtzen duelako), baina bestetik, kartzelara sartzeko garaian familiaren zaintzarekin jarraitu ezin duelako. Hau da, delitu bat egikaritzea emakumearekin bateraezina dela pentsatzera garamatza gizarte patriarkalak, honelako ekintza bat burutu duen emakumea "anti-emakume" bezala ikustera bultzatuz.
- **Zigor pertsonala:** Familiarekiko banaketa, baina batez ere seme-alabekiko banaketa oso traumatikoa izaten da ama-alaba gehienentzako. Haurren banaketa edo galera honek, auto zigortze prozesu batean murgilduko ditzake emakume presoak.

- **Zigor penala:** Emakumeen kondenak betetzeko baldintzak gizonaizkoarenak baina gogorragoak dira. Emakumeen kopuru murriztagoa aitzakiatzat hartuta, murrizketa edo debeku ugari pairatzen dituzte emakume presoek. Urruntzea eta hirugarren gradua lortzeko zailtasunak, delitu kopuru txikiagoa egin arren emakumeek duten kondena urte kopuru altuagoa eta lana lortzeko zailtasunak.

...eta laukoitza

EPPKko kideak normalean FIES-3 izaten dira, eta honen barruko murrizketak ezberdinak izango dira lehenengo edo bigarren graduan egotearen eta kartzela bakoitzaren arabera. **Kontrol zorrotzagoa** jasateak darama FIES (Fichero Interno de Especial Seguimiento) izateak: Komunikazio guztiak grabatuak eta irakurriak izaten dira, kontrol berezia (norekin biltzen den, zer irakurtzen duen)...

Emakumeak, gutxiago izaterakoan, isolatuagoak egotea gauzagarriagoa da. Jasaten duten urruntzeari gehitu behar zaio kartzela bakoitzeko barne sakabanaketa, moduloka banatzen baitituzte presoak. **39 preso emakume presotik 12 guztiz bakarrik** daude haien kartzelan, kiderik gabe, eta **beste 10 kide bakarrarekin**

"Emakume onak" sortzeko fabrika

Formakuntza tailer gutxiagotan parte hartzeko aukera izaten dute, eta dutenean, hauek genero rolaekin erabat lotutako tailerrak izaten dira: josketa, pelukeria, sukaldea... emakumezkoaren rola birproduzitzeko, eta emakume presoak "berhezteko" erabiltzen dituzte. Hasieran aipatutako anti-emakumea dagokion tokian jartzeko erabiltzen dute ere lan-mundua kartzelan.

Honetaz gain, Euskal emakume presoek, emakumezkoen espetxeetan dauden eskaintza eskasak are eta eskasago bilakatzen zaizkie, zenbait tailer eta jardueretan parte hartzea debekatzen baitiete.

Osasuna

Emakume espetxe ugarian ginekologorik ez egoteaz gain, mediku baten artatzea behar izanez gero, zailtasun ugari dituzte orokorrean preso guztiek. Gizonaizkoen espetxeetan dauden emakumeek, bisitaldi murriztagoak, edo baldintza kaxkarragoak salatu izan dituzte.

Frantses estatuan, erosketa katalogoak maskulinoak dira, eta adibidez, haienzako oinarrizkoak diren produktuak ezin dituzte eskuratu (tanpoi, konpresa,...) eta espetxean banatzen dizkietenak kalitate eskasekoak edo nahikoak ez direla adierazi dute.

Harremanak eta zaintza

Euskal Presoek **“bakartze soziala”** pairatu behar izaten dute, euren jatorrizko ingurune sozial eta kulturaletik bereizitakoan. Urruntzea eta kartzeletako barne sakabanaketaz gain, bisita murriztuak, bisitaren denbora mugatua, komunikazioen interbentzio etengabea... ekarriko dizkio presoari zein bere senide eta lagunei. Bai bikote harremanak, zein harreman sozial eta familiar guztiak ezingo dira modu egokian burutu.

Kartzeletako egoera dela eta, kasu askotan, ziegan kide batekin egon behar izaten dute presoek (emakume zein gizonak) eta honek **intimitatearen galera osoa** eragiten die, haien sexualitatea garatzeko, edo auto-plazera lortzeko bideak asko oztopatuz.

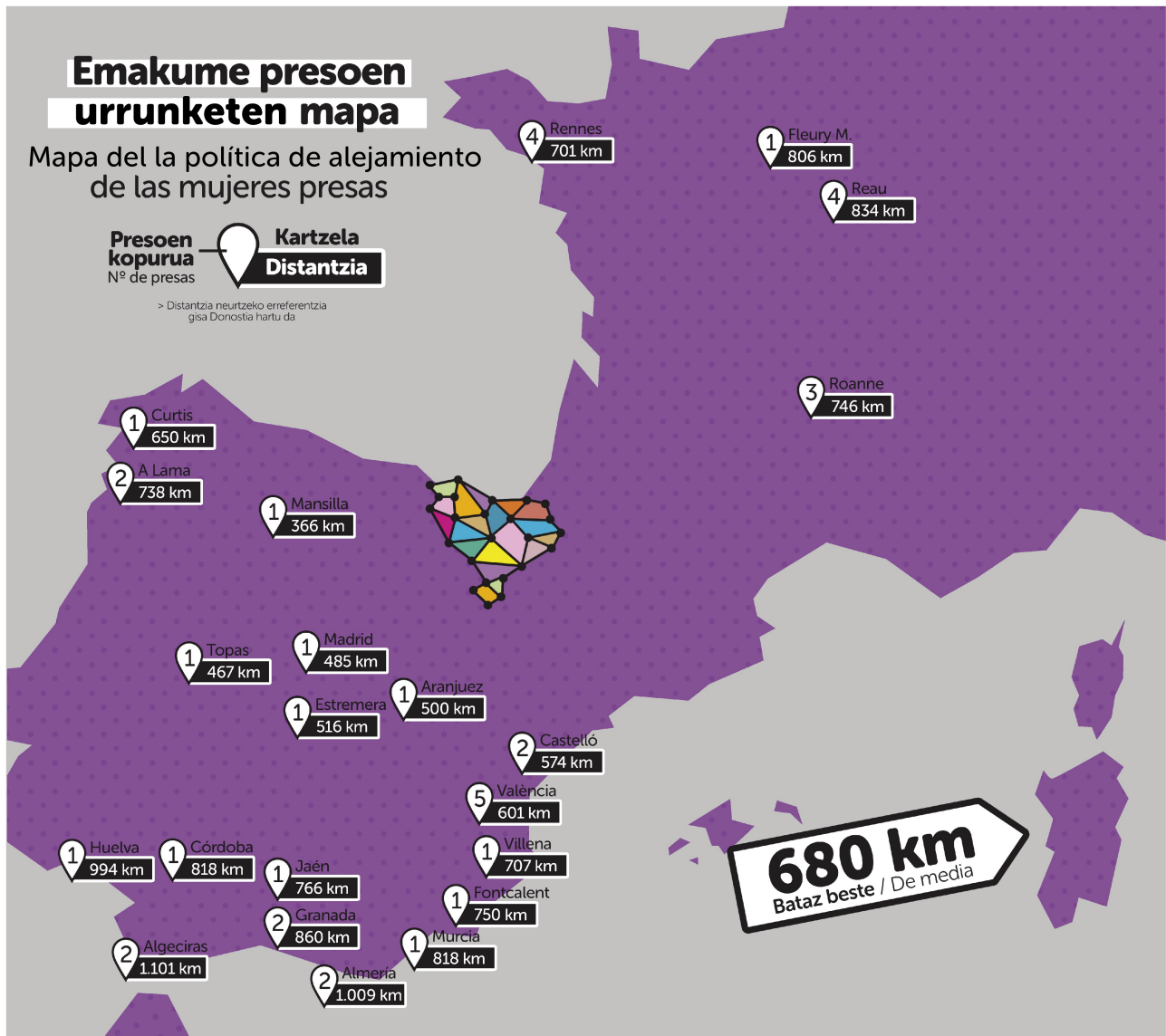
Frantses estatuan gainera sexu harremanak ez dira onartuak eta bisitetan “ezkutuan” ibiltzera derrigortuak dira, harreman afektibo eta sexual egoki bat garatzeko aukera osorik oztopatuz.

Gurasotasuna

Ez da arritzekoa legedi patriarkal batean, aurreikusten direnak **amatasun moduluak izatea eta ez aitatasun moduluak**. Badaude Unitate Familiarrak deiturikoak non preso dagoen bikotea eta haren umea elkartu daitezkeen, baina Euskal presoek, ezin dute Espainiar estatuan dagoen modulu bakar honetan parte hartu.

Euskal Herritik “gertuen” dagoen amatasun moduluak Aranjuezen dago. Azpimarratzekoa da haurra ez dagoela preso, eta beraz, “nahi duenean” espetxetik atera eta sartzeko baldintzak eduki beharko lituzkeela. Hau bermatzeko, ezinbestekoa da senideak atearen beste aldean egotea. Beraz, urruntzearen eragina handia izango da, senideek ezingo baitute espetxera hurbildu nahi bezain beste. Urruntzeak espetxean ama diren emakume gehienei eragingo die, Espainiar estatuan momentu hauetan hiru amatasun modulu daudelako bakarrik, Madrilekoaz gain, Valentziako Picassent eta Granadako Albolote.

Horrez gain, Sara Majarenas Madrilgo pisu tutelatu batean aurkitzen da, bere alabarekin, Audentzia Nazionalaren ohiz kanpoko erabakiz, alabak bere aitaren partetik eraso matxista larria jasan eta gero. Eraso jasan eta gutxira bete zituen Izar txikiak 3 urte. Espainiar legediaren arabera adin horrekin banatzen dituzte umeak kartzelan dituzten presoak euren seme-alabengandik.

EPPKko euskal emakume presoak

- 39 euskal emakume preso daude egun (2018ko urtarrila): 12 frantziar estatuko kartzeletan, 26 espainiar estatuko presondegietan eta 1 amentzako pisu tutelatuan. Hau da, **%100 Euskal Herritik urrun** daude.
- Euskal Preso Politikoen Kolektiboko kideen **%13 emakumea da**. Espainiar estatuko preso guztien %7 soilik dira emakumeak. Estatu frantsesean %3.
- **Bataz beste 680kmko distantziara** betetzen dute ezarritako kondena
- 12 emakume (emakume presoan **%33**) bakar bakarrik daude, beste kiderik gabe eta beste 10 kide bakararekin.